

Maarit Verga, Verksamhetsutvecklare
0221-255 38, 070-670 98 98
maarit.verga@koping.se

Remissvar avseende betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) från Köpings kommun

Sammanfattande bedömning

Köpings kommuns remissvar utgår från en genomgång av betänkande av tjänstepersoner som har funktioner (verksamhetschef, teamledare och verksamhetsutvecklare) inom socialtjänstens Individ och familjeomsorg, verksamhetsområdet som ansvarar för myndighetsutövning avseende bl.a. barn och unga. Genomgången och förslag till remissvar har redovisats för Social- och arbetsmarknadsnämnden, som föreslår Kommunstyrelsen att avge föreliggande skrivelse som remissvar på rubricerat betänkande.

Den sammantagna bedömningen är att betänkandet och de förslag som presenteras är angelägna och ambitiösa, och kan – om de genomförs – på ett genomgripande sätt förbättra förutsättningarna för barn och unga i samhällsvård.

Vår bedömning är att förslagen rörande i första hand familjehemsvården, förutsätter en ökad personalresurs, men att merparten av förslagen ändå bör genomföras för att säkerställa att barn som placeras i familjehem kan garanteras en trygg, säker och god vård.

Disposition

I remissvaret har vi utgått från rubrikerna i utredningens/beredningens sammanfattning. Vi instämmer till de flesta förslag som presenteras och kommenterar en del av dessa. I några fall är vi tveksamma till förslagen och anger då våra synpunkter.

Nationell styrning och uppföljning (sid 28 ff.)

Vi instämmer i förslaget att benämna angivna placeringsformer för vård av barn och unga som **samhällsvård**, och håller med om att benämningen förtydligar det särskilda samhällsansvar som följer av beslut om heldygnsvård.

Kommunen anser att det är riktigt att utöka den statliga samordningen inom ramen för nuvarande ansvarsfördelning mellan den lokala och nationella nivån. Kommuner, och andra aktörer, behöver stöd i kunskaps- och metodutveckling, rekrytering av och stöd till utförare samt för uppföljning och analys.

Den nya nationella struktur för uppföljning som föreslås anser vi är genomförbar och ändamålsenlig.

Socialnämndens ansvar för stärkt vårdkedja (sid 31 ff.)

Vi samtycker till att socialnämndens skyldigheter vad gäller vårdens innehåll bör förtydligas och är positiva till skrivning om att vården ska utföras med *omtanke* under gynnsamma uppväxtförhållanden. Det är viktigt att poängtera barnet, den unges behov av kontakt och umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående. Socialnämndens ansvar för att barn och unga ska få god utbildning och hälso- och sjukvård förutsätter att berörda huvudmän också tar särskilt ansvar för barn och unga i samhällsvård.

Det är bra att de grundläggande skyldigheterna för vårdens innehåll gäller för alla placerings/vårdformer (familjehem, institution), så att barn/ungas alla behov (omvårdnad, nära relationer, behandling m.m.) tillgodoses oavsett placeringsform.

Vi instämmer till förslaget om förtydligande i LVU om att socialnämnden under vårdtiden ska ha samma ansvar som vårdnadshavare annars har, för att den unges grundläggande rättigheter ska tillgodoses.

Särskild barn -och ungdomshandläggare

Utredningen påtalar brister vad gäller socialtjänstens närvaro och stöd till placerade barn, trots redan befintliga krav på att särskilda socialsekreterare för barn ska utses. Vi instämmer i förslag om att förtydliga reglerna i SoL om en särskilt utsedd barn- och ungdomshandläggares ansvar, men anser att det bör finnas viss flexibilitet för i vilka fall en särskild handläggare behöver utses. Vi menar att kontinuiteten gällande ansvarig handläggare som har kontakt med barnet är viktig att väga in när en särskild – då för barnet ny – handläggare ska utses. I vissa ärenden, t.ex. vid en akutplacering i familjehem eller en institutionsplacering som förväntas bli kortvarig anser vi att det ska vara möjligt att behålla utredande socialsekreterare som huvudansvarig handläggare.

Ett ökat ansvar för särskilt utsedd socialsekreterare innebär att det åtgår mer tid för varje enskilt ärende och att det därmed blir behov av en resursutökning.

Beslut om var vården ska ges

En skärpning avseende krav på utredning och beslut i samband med placering och omplacering anser vi behövs, men vi menar att det finns situationer där alla önskvärda moment inte kan fullgöras. Akuta omplaceringar förekommer av olika orsaker och innebär att barnet, den unge inte alltid kan förberedas på ett bra sätt.

De punkter som enligt förslaget särskilt ska beaktas vid en förändring av vistelse/omplacering är relevanta men inte alltid självklara att kunna ta hänsyn till. Nämnden hamnar inte sällan i svåra förhandlingslägen i samband med akuta omplaceringar, då det blir svårt att balansera vissa orimliga krav från vårdgivare/familjehem.

Det är angeläget att utreda och analysera vad som lett fram till akut behov av ändring av vistelse, orsaken till så kallat sammanbrott vid en placering. Detta är ett område där ett nationellt stöd är behövligt.

Nämnden instämmer i förslagen om LVU i hemmet och anser det riktigt att kravet på att vården måste inledas utanför hemmet tas bort. Det är bra om vården i hemmet kan villkoras med vissa insatser. Frågan är hur avvikelser från beslutade insatser kan sanktioneras på ett konstruktivt sätt?

Nämnden instämmer i samtliga förslag under rubriken **Socialnämndens ansvar att noga följa upp vården**. En strukturerad och relevant uppföljning kommer att innebära ett behov av utökade personella resurser.

Enligt utredningen bör kraven på stöd till föräldrar och vårdnadshavare från socialnämnden förtydligas, vilket nämnden instämmer i. Socialnämnden behöver ha särskilda resurser för att kunna ge föräldrar/vårdnadshavare erforderligt stöd och för att så snart som möjligt efter placering få i gång ett fungerande umgänge.

Nämnden instämmer i förslag om att överväganden av vård ska få ett tydligare innehåll, där behovet av vård och i vilken utsträckning det har och kan tillgodoses, ska vara i fokus för övervägandet.

Familjehemsvård (sid 37 ff)

Gällande familjehemsvården så anser nämnden att flertalet av förslagen gällande krav och begränsningar t.ex. utifrån en kategorisering av familjehemstyper är relevanta men befarar att alltför många och detaljerade krav på familjehem ytterligare försvårar rekrytering av familjehem. Det är nödvändigt att väga kvalitetskraven mot möjligheten att överhuvudtaget kunna rekrytera familjehem. Samtidigt måste samhället säkerställa att vården är god och att barn och unga får bra förutsättningar och livsvillkor.

Även inom detta område är ett ökat nationellt stöd till kommunerna angeläget, vilket flera av förslagen i utredningen också syftar till. Nämnden befarar att behovet av så kallade konsulentstödda familjehem kommer att öka om inte kommunerna får förutsättningar att själva bygga upp en struktur av stöd och ersättningar till familjehem som efterliknar konsultföretagen. En bedömning är att förslagen kommer att leda till generellt högre ersättningsnivåer och därmed ökade kostnader för kommunerna.

Tillstånd för familjehem

Vi är tveksamma till förslaget om att införa tillstånd för familjehem, främst utifrån att hanteringen uppfattas som mycket omständlig och administrativt resurskrävande både lokalt och nationellt.

Vi kan se fördelar med ett nationellt familjehemsregister men ser inte hur ett sådant skulle kunna fungera i praktiken. Vi tror att det finns risk för att familjehem utsätts för massförfrågningar från en mängd olika kommuner, med hänvisning till att efterfrågan på familjehem är större än tillgången.

Förslagen om att tydligare reglera formerna för utredning av familjehem anser vi är bra, men vi motsätter oss förslaget om att nämnden alltid ska inleda utredning när någon anmäler intresse av att bli nätverkshem. Vi menar att nämnden bör ges möjlighet att initialt bedöma om hemmet överhuvudtaget kan komma i fråga för att ta emot ett särskilt barn/ungdom.

Vi är positiva till förslaget om att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att se över författningar och vägledande material gällande utredningens förslag rörande familjehem, och menar att en översyn av vägledande material och stöd böra tas fram oavsett om alla förslag genomförs. Familjemsvården, kriterierna för att godkänna familjehem och ersättningar till familjehem behöver bli mer enhetliga över landet.

Det är positivt att utredningen pekar på fördelar med placering i nätverkshem och föreslår ändringar som kan öka förutsättningar till fler placeringar i barn/ungas nätverk.

Stärkt kvalitet i institutionsvård och stödboende (sid 44 ff)

Kommunen ställer sig bakom förslaget om ett planerat och systematisk utvecklings- och förbättringsarbete avseende de delar i vårdkedjan som HVB och stödboende utför, samt de mål som anges.

Utredningens förslag om att socialnämnder endast ska få placera barn och unga i HVB om det kan antas att barnet/den unges behov bäst kan tillgodoses där, överensstämmer med den strategi som social- och arbetsmarknadsnämnden tillämpar avseende insatskedjan och vård utanför det egna hemmet.

Vi är positiva till förslaget om att ett HVB:s eller stödboendes föreståndare ska göra en lämplighetsbedömning inför en inskrivning, vilket förstärker kravet på matchning utifrån barnets/den unges behov.

Kommunen anser att förslaget om utredning om hur staten kan ta ett större ansvar för tillgången till platser i lämpliga HVB och stödboenden är angeläget. Vi är också positiva till förslagen som rör kompetenshöjning för att förbättra kvaliteten i HVB och stödboende.

Tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård (sid 49 ff)

Kommunen anser att det är angeläget, oavsett beslut om andra förslag, att frågan om hur placerade barn och unga får en reell tillgång till hälso- och sjukvård utreds och att konkreta riktlinjer till grund för lokala rutiner fastställs. Trots överenskommelser om samverkan på regional nivå (utifrån krav i SoL och HSL) uppstår återkommande svårigheter i enskilda ärenden när tillgången till hälso- och sjukvård och tandvård ska planeras och genomförs. Kommunens socialtjänst tvingas ta ett orimligt ansvar för att navigera ärenden i regionernas organisation och verksamheter.

Vi instämmer i förslagen som rör undersökningar av hälsan samt de förslag som följer av analyser av förutsättningar för hälso- och sjukvård i särskilda ungdomshem.

En väl fungerande skolgång (sid 53 ff)

Vi instämmer i förslaget om att i skollagen ange att en särskild kunskapsbedömning ska genomföras i samband med en placering. – som vid behov kan ligga till grund för att särskilda anpassningar planeras och genomförs.

Fortsatt vård efter 18 år (sid 54 ff)

Vi tycker att det är angeläget att det tydliggörs att planeringen av vårdens avslut ska göras utifrån den unges behov inte uppnådd myndighetsålder. Vi instämmer i förslaget att stöd till ett vars samhällsvård avslutas ska ingå i begreppet ”skälig levnadsnivå” upp till 25 år.

Förslag till beslut

Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar

att föreslå Kommunstyrelsen att anta föreliggande skrivelse som Köpings kommuns remissvar avseende betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Anna Bernanker
T.f. förvaltningschef

Maarit Verga
Verksamhetsutvecklare